

Notläsning och musikteori W:6 kören 3

Hur var det nu med notvärdena?

♩ = 4 slag, ♪ = 2 slag, ♫ = 1 slag, ♮ = ½ slag, ♯ = ¼ slag. Alltså ren matematik, nedåtgående halveras värdet.

För att göra det ännu mera logiskt: en . bakom en not lägger till halva värdet av noten framför. För att göra det hela lättare att förstå: En halvnot = 2 slag. En halvnot plus en punkt (halva värdet) = 3 slag. Enkelt?!

Vi skall nu testa några rytmiska övningar... lättast gör du detta genom att läsa övningen och klappa med en hand på knäet. Öva långsamt och räkna högt! Öka sedan hastigheten undan för undan!

Score

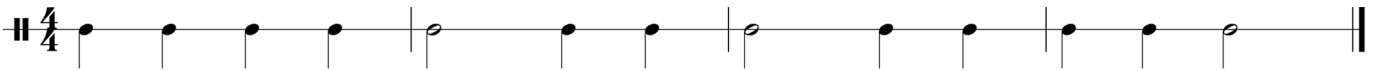
Score

Score

Score

Score

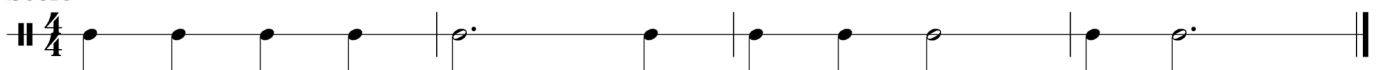
Score

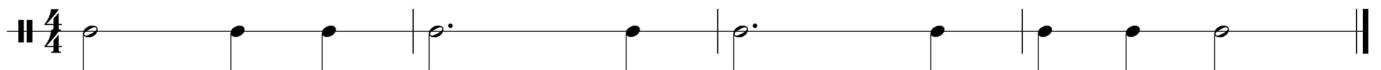
Score

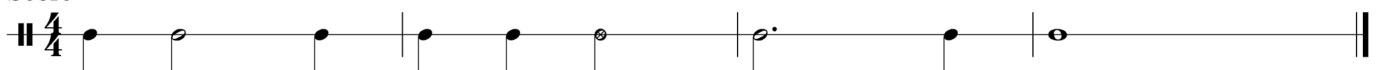
Score

Score

Score

Än så länge har du nu övat på i princip 3 notvärden, nämligen helnot, halvnot och fjärdedelsnot. De sista fem övningarna har du fått med punkterade halvnoter. Nu är vi så långt komna att vi kan börja öva på de mindre notvärdena. Öva på exakt samma sätt, börja långsamt och räkna högt. Har man en åttondels not som inte ligger på taktslag 1, 2, 3 eller 4 räknar den emellan taktslagen med ett "å".

Score

Score

Score

Score

Score

Ojdå... nu kom det in punkterade åttondelar. En åttondel består av två 16-delar. ÄR en åttondel punkterad tillkommer en 16-del = tre 16-delar. Den sista 16-delen är ju den som blir över i det samlade värdet av två åttondelar...

Förra lektionen har vi dels pratat lite om skillnaden mellan dur och moll och om att det till oh med finns 3 olika mollskalor. Att det kan bli så beror lite på det där med realitet och praktik. Men ALLT det där har sin orsak och varje orsak har sin historia.

På den första lektionen har jag visat på notskriftens uppkomst och hur vi från text skrivet på olika höjd kommit fram till dagens moderna notskrift, som är nästan för exakt för att i skrift återge det vi hör.

Sång är i princip att prata på olika tonhöjd. Men vilket är nu vilken? Är ett "c" ett "c" eller ett "a" ett "a"?

Pythagoras är ju välkänd inom vetenskapen och han är skyldig till mer än Pythagoras sats. Han är också far till teorin att musikaliska intervall som upplevs som harmoniska förhåller sig till varandra som små heltal (1:2:3:4...) i den harmoniska deltonserien. Han skapade ett tonsystem baserat på rena kvinter (3:2), det mest konsonanta intervallet efter prim (1:1) och oktav (2:1). Och det var bara början...

På Pythagoras tid var musiken enstämmigt. Tvåstämmigheten vet vi fanns någonstans på 500--700-talet men i begränsat omfattning. Allt som tiden gick upptäckte man ganska snart att teori och praktik har sina fördelar och nackdelar. Bland annat upptäcktes att vissa intervaller (=avståndet mellan två toner) inte alltid lät lika vackra. Det kunde till och med låta så hemskt att uttrycket "vargtoner" kom till. Att det kunde bli så berodde på det faktum att Pythagoras musikaliska verklighet var för perfekt. Sedan dess har ett antal försök gjorts för att få skalan så bra som möjligt—allt med olika resultat. Och faktum är, att man denna dag håller sig med 18 olika sätt att stämma sitt instrument. Mest känd är väl Bachs försök med 48 preludier och fugor i 48 olika tonarter i "Das Wohltemperierte Klavier" (Det välstämmda klaveret).

Samma sak var det med vårt normal "a". Där är delvis orgelbyggarna skyldiga. De räknar ju sina piplängder i fot. Men hur stor/lång är en fot? Nog är det skillnad på din och min fot?! Så normal "a:et" har fluktuerad mellan 396 Hz och ca 468 Hz under århundradena. Wienkongressen bestämde år 1813 att normal "a:et" skulle vara 435Hz. Idag tillämpas 440Hz och en del symfoniorkestrar håller sig till 442-445Hz, beroende på vart på världskartan du är. Kaos? Javisst! Fortsättning följer till höst!